

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

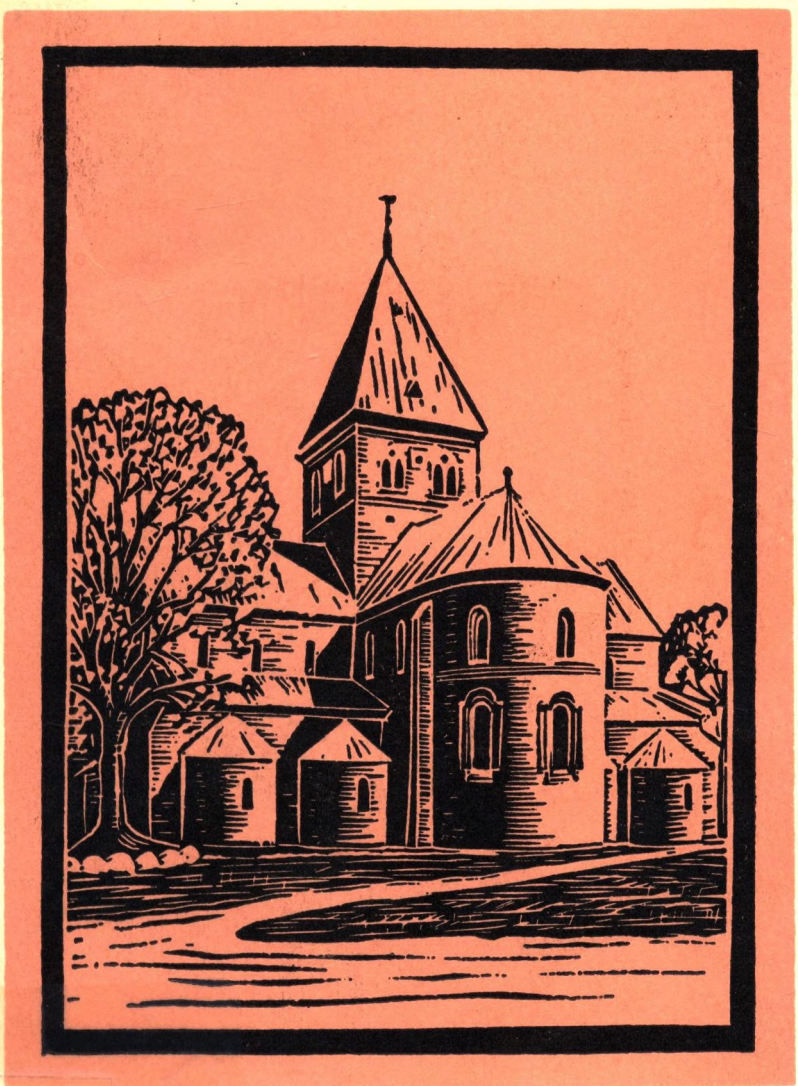
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SCT. BENDTS KIRKE
RINGSTED

SCT. BENDTS KIRKE

RINGSTED

*Denne fører gennem Sct. Bendts Kirke
er i sin tid udarbejdet af redaktør J. V. Christensen,
men senere omarbejdet.*

AHRENT FLENSBORGS BOGHANDEL
RINGSTED MCMLXV

Sct. Bendts Kirke

»... den skønneste romanske teglstenskirke i
det skandinaviske Norden ...«

(Prof. Kornerup på det kirkehistoriske møde 9/6 1909)

Afd. professor Kornerups foran citerede karakteristik af kirkens bygningsstil udtømmer i få ord, hvad der er at sige. Centralhvælvingen, korets murværk, den nordre portal, kirkens vinduer og blændinger står med de oprindelige rundbuer. Derimod er de efter branden 1241 indbyggede hvælvinger gotiske eller i spidsbuestil.

Et par historiske bemærkninger.

Den ældste Sct. Bendts kirke, antagelig nævnt »Vor Frue«, er opført af benediktinermunkene med støtte af Roskilde-bispen Sven Norbagge, fuldendt ca. 1082. Det var en frådstens kirke. Dennes fundamenter afdækkedes ved restaureringen og ligger nu under kirkens gulvfliser. Nogle af den oprindelige kirkes frådsten ses anvendt som fundament under de nederste piller i kirken. Den var nogle og tres alen lang. Efter Knud Hertugs gravlæggelse i kirken vandt denne stort ry i Danmark. Valdemar den Store lod kirken helt ombygge og anvendte det nye bygningsemne: teglstenen.

Gennem de nyeste undersøgelser (se M. Clemmensen: Aarvog for Nord. Oldk., særtryk 1924) er det fastslået, at Danmark har fået teglstensarkitekturen ikke over Tyskland, som hidtil antaget, men direkte fra Norditalien, fra Milano og Pavia, hvor man har et tilsvarende materiale, forarbejdet og anvendt på lignende måde som her. De første arbejder menes udført af lombardiske bygmestre (teglbrændere og murere), indkaldt af kong Valdemar og Absalon. Kirkens østlige del (koret, korsfløjene og østre ende af skibene) er opført fra 1163—1170 og er det ældste teglstensmurværk i Danmark.

Denne nye kirke indviedes den 25. juni 1170. Det er den samme kirke, beskueren den dag i dag ser for sine øjne. Dog havde den første kirke ikke hvælvinger, men bjælkeloft. Den havde heller ikke tårn. Efter en brand 1241 indbyggedes hvælvingerne, derved forsvandt en del vinduer; de tilbageværende ses af hele deres stilling at være ældre end hvælvingerne. 1300 brændte atter overdelen af kirken. Efter istandsættelsen dengang er kalkmalerierne i centralhvælvingen malede. 1475

byggede abbed Børge kirkens tårn og lagde forskellige relikvier op i tårnets kugle. I de følgende 3³/₄ hundredeår var det mest menneskelig uforstand, der truede kirken; mange vandalismer er blevet forøvet mod den. Men heldigvis har der været mænd, som har våget over den, såvel biskop Lave Urne, lensmand i Ringsted klostres len, som magister Ivar Bertelsen († 1583) og Jørgen Seefeldt (1594—1662), sognepræsten magister Chr. Jensen Blichfeldt (1663—1717) samt adskillige andre. 1806 truedes kirken af den største fare, idet en heftig ildebrand, der var opstået i det med kirken sammenbyggede kloster, ødelagde hele kirkens tagetage og tårnet samt gjorde, at hele det vestlige fag af kirken styrtede ned. Ved denne brand forsvandt alle de gamle klosterbygninger.

Ved den i 1816 fuldendte restaurering fik kirken sit kullede tårn, der først forsvandt med den i dette århundrede stedfundne istandsættelse.

De betyningsfulde forandringer, kirken undergik ved restaureringen 1899—1909, var: opførelsen af det pyramideformede spir, genopførelsen af de fire sidekapeller mod øst og af det ved branden 1806 nedstyrkede fag mod vest, de indvendige mures afpudsning, så kirken kom til at stå i teglstenens naturlige røde farve, hvælvingernes ombygning og så fremdeles. Det store restaureringsarbejde, der varede i ca. 10 år, lededes af professor H. Storck.

Vandring i kirken.

For den, der ønsker at kende Sct. Bendts kirkes indre, kan det anbefales at følge omstående grundplan. Begynder man ved indgangen mod nord og følger pilens retning, vil man let finde sig til rette og have udbytte af den efterfølgende gennemgang.

NORDRE KORSARM. Til højre findes en tavle med fortegnelse over kongegravene. På muren er fastgjort en ligsten over borgmester Mads Lauridsen (til venstre for indgangen) og over abbederne Peder Nielsen, Niels Hansen og Hans Lauridsen (til højre for indgangen). Herover et af maleren Jørgen Roed udført og skænket maleri: »Fremstillingen i templet«.

NORDRE SIDESKIB. Her findes Neergaard'ernes kapel (e), en 7 m høj pyramidebygning (blåligt marmor) udført af Wiedewelt. I kisterne hviler Jens Bruun de Neergaard til Svenstrup og hustru. Lige ud for kapellet findes i gulvet en ligsten over Kirsten Tønnesdatter Neergaard (stenen lå tidligere over en abbed i kirken). — Til venstre for kapellet (e) en ligsten over kirkens helgen, Knud Lavard, anskaffet af lensmand Jørgen Seefeldt (1630—62). — Til venstre for den indgang til kirken, som findes i sideskibet, findes ophængt en tavle af nyere dato med et vers, der sigter på den institution, der før reformationens århundrede

har været knyttet til kirken og langt længere til Ringsted — »lands-tinget«, som det kaldtes indtil 1805, da institutionen ophævedes og erstattedes af overretten. Institutionen har ikke andet med kirken at gøre end at have haft retslokale i dens nordre sidekapeller fra 1584 til 1805, altså i 221 år. Samtlige dommere i det ovenfor angivne tidsrum mindes gennem de i to sidekapeller ophængte skjolde med malede gengivelser af landsdommernes våbener.

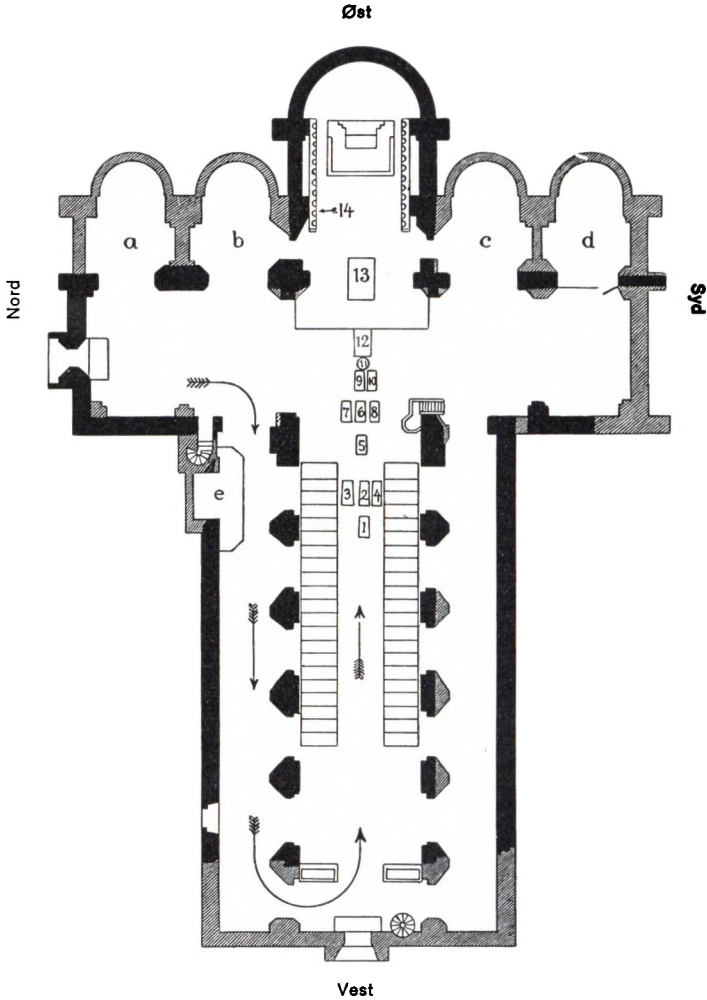
Vi begiver os nu hen under kirkens orgel, der er indsat ved restaureringen i 1908 og indeholder 22 stemmer; en del piber er bibeholdt fra det gamle orgel. Herfra har man et helhedsindtryk af kirkens størrelse og skønhed. — En komité arbejder for tiden på at tilvejebringe midlerne til anskaffelse af et nyt, meget større orgel til kirkens 800-års dag, den 25. juni 1970.

X MIDTERSKIBET OG KORET. Kirkestolene af egetræ er fra 1591. Epitafier og gravminder findes i rigt mål opsat på pillerne. Går man fra orglet mod koret, finder man først på den nordlige side epitafium over borgmester Mads Lauridsen († 1697), og heroverfor på søndre side epitafium over byfogeden Jørgen Nielsen Rothenborg († 1737). Midt i kirken findes på en af de nordlige piller epitafium over Peter Johansen Neergaard og hustru Kirsten Tønnesdatter. Og over for dette ser man et kalkmaleri, en Kristusskikkelse, der på latin bærer følgende indskrift: »Dette er Frelserens højde«. Til billedet af frelserens højde knytter sig en folketro: »Den Dag, da du ser dette Maal, vil du ikke dø nogen pludselig Død, og paa den Dag vil Jesus være dig venlig, og Djævelen vil ingen Skade gøre dig,« hedder det i et gammelt skrift fra Island fra tiden omkring år 1300.

Videre fremme i kirken prædikestolen, der er fra 1609, og til højre for denne den czekoslovakiske mindetavle for dronning Dagmar (1928). Over denne en stor marmormindetavle for Ivar Berthelsen, der var abbed for Ringsted kloster og en af reformationens bygmestre på Ringsted-kirken, og over dennes hustru Else Mule. Ved denne pille var afslutningen på munkekoret, der med et gitterværk mod vest har strakt sig fra korrundingen hertil. Korfløjene har været adskilt ved mure, mod hvilke de nuværende munkestole har været opstillet. Over for prædikestolen på en nordlig pille findes et epitafium for præsten mag. Blichfeldt († 1717). Derunder et kalkmaleri af dronning Dagmar udført af Joakim Skovgaard og skænket af Thor Lange (1916). — I midterskibet døbefonten fra det 12. århundrede (11).

Skjoldfrisen. Af en ganske særlig heraldisk interesse er den af prof. Storck og maleren M. Henriksen (kirkens arkitekt og dekoratør) genopfriskede skjoldfrise, der løber hele midterskibet og nordre kors-arm rundt. Den tæller ca. 100 skjolde med våbener for mænd og kvinder, hvis navne i den løbende tid har været knyttet til Sct. Bendts kirkes, Ringstedegnens og landets historie.

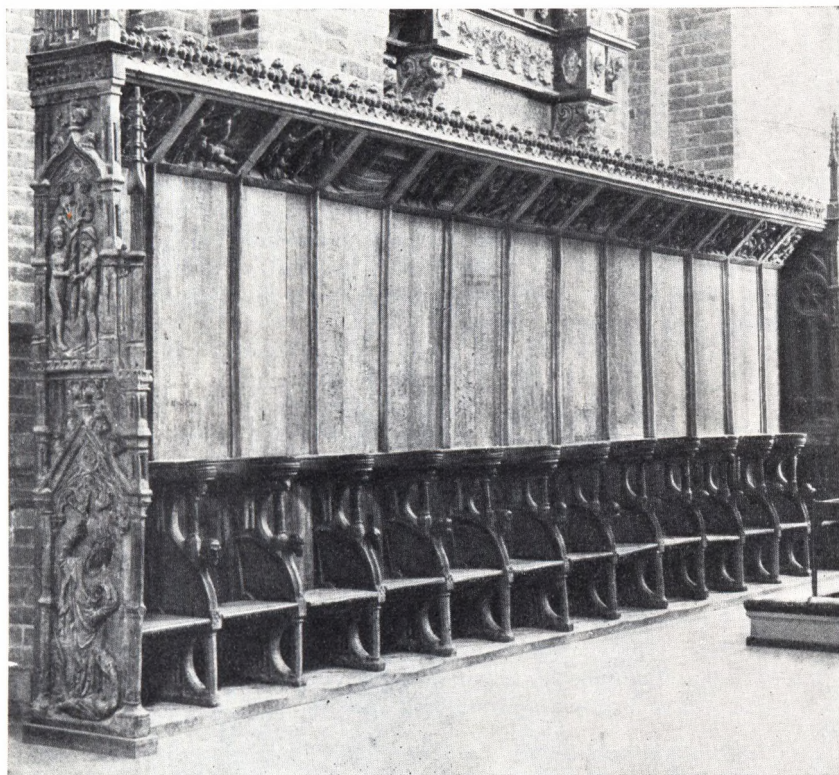
KONGEGRAVENE. Valdemar-ættens grave, der den dag i dag ligger i kirkens midte, er gennem alle tider kirkens historiske midtpunkt. Ingen af de nuværende ligsten er de oprindelige; det er derimod grav-

Alle mure, der er vist skraveret på planen, er genopført under restaureringen 1899—1909.

pladen over Erik Menved og hans dronnings grave. På grundplanen er gravene betegnet ved tal og er følgende: Knud Lavard (1), Valdemar den Store (2), hans dronning Sofia (3), hans uægte søn hertug Kristoffer (4), Knud den Sjette (5), Valdemar Sejr (6), Dagmar (7), Beren-

garia (8), Valdemar III (9), hans dronning Eleonora (10), den svenske kong Birger – kong Erik Menveds svoger – og hans dronning Margrethe, der begge døde i landflygtighed (12), Erik Menved, hans dronning Ingeborg (datter af den svenske konge Magnus Ladelaas) og Erik Glippings dronning Agnes (13). Gravpladen over Erik Menved og hans dronnings grav, kirkens sjældneste minde, det ældste gravminde over en kristen dansk konge, er det eneste af den art her i landet. Det

Munkestolene i koret.

er en stukken messingplade, forestillende kong Erik og dronning Ingeborg. Ansigterne (af alabast) er af nyere dato end selve pladen. Omstående gengivelse skyldes Søren Abildgaard (1765) og viser monumentets oprindelige udseende. Pladen blev senere beskadiget og har lidt en del af mangel på tilsyn, men er senere restaureret.

Professor Francis Beckett beskriver fremstillingen på denne således:

Begge skikkelser holder sceptret i hånden, kongen desuden det dragne sværd, dronningen en bønnebog, kong Erik træder på to løver, modets tegn; de to skødehunde ved dronningens fødder er trofasthedens symbol. Foroven bærer englene i et klæde deres sjæle mod

himmelen under røgelsesduft og basunstød, forneden på sokkelen er tilværelsens glæder, vildsvine- og hjortejagt, let antydede, og til siderne ser man apostle, en profet og konger fra Det gamle Testamente.

Indskriften er følgende:

»Jeg, Erik, fordum Konge i Danmark i 33 Aar, er retfærdig Dommer for Fattige og Rige, hvor de havde Ret, beder alle dem, som jeg mod min Vilje maatte have gjort noget imod, at de velvillig vil tilgive mig og bede for min Sjæl. Jeg døde i Herrens Aar 1319 paa den hellige Biskop og Bekender Briccius' Dag« (13. november).

Også på dronningens side står en lignende bøn om forladelse.

Dronning Ingeborgs skæbne er uendelig tragisk. Hun var 20 år, da hun ægtede Erik Menved, blev moder til en talrig børneskare, der alle døde i deres tidligste barndom. Hendes broder, kong Birger (se foran), blev forjaget fra Sverige, efter at han havde ladet sine (og hendes) brødre Erik og Valdemar sulte ihjel i fængsel. Da Ingeborg havde mistet sit sidste barn, nedlagde hun kronen og gik i kloster. Hun døde samme år som sin mand (1319).

I KORET mærker man sig videre: Omtrent på det sted, hvor den svenske kong Birgers ligsten ligger, var oprindelig Erik Plovpennings grav; 1520 lod biskop Lave Urne de jordiske levninger af kongen optage og indmure i en af de nordre piller til venstre i koret (en hvid med majuskelskrift forsynet sten i pillen fortæller, hvor hvilestedet nu er), og inskriptionen er følgende:

»Danmarks straalende Fyrste, den højsalige Kong Erik, hvem hans Broder Avind voldte Død ved Strømmen og ved Sværdet, hvem Christus Forbrydelser hævner, har smykket med mange Jærtegn, og paabudt at begrave i denne rene Jord.«

På nordre korvæg findes det pragtfulde epitafium over Oluf Mouridsen Krognos og Anne Hardenberg. I korrundingen mod øst findes fire kalkmalerier, der menes at forestille: 1) den hellige Catharina af Alexandria, 2) Jomfru Maria med barnet, 3) en delvis forsvunden figur, nu dækket af dronning Sophia's (Frederik d. Andens dronning) våbenskjold, 4) Erik Plovpenning, kirkens ikke-kanoniserede helgen.

På korets sydvæg findes et interessant kalkmaleri, en kongefrise, omfattende fire skikkelser, alle bærende kongekrone og alle med våbenskjold, det danske rigsvåbens tre kronede løver, blå på gul (eller gylden) bund. Poul Nørlund mener, at et billede af Knud Lavard er forsvundet, at den første (knælende) figur skal forestille Valdemar den Store, den anden Knud den Sjette, den tredje Valdemar Sejr og den fjerde, der er en ynglingeskikkelse, Valdemar den Tredje (Valdemar Sejrs søn).

König Erik Menved og Dronning Ingeborgs Monument i Ringsted-Kirke.

Altertavlen er fra 1699, og de gamle munkestole stammer fra Dronning Margrethes tid, 26 i tal. Nogle af dem skal være skænket til kirken af dronningen. De er sikkert forfærdiget af den samme mester, som gjorde munkestolene i Roskilde domkirke.

Munkestolene bærer talrige snitmærker, udførte af peblinge i den i 1739 nedlagte lærde skole, der havde skolerum i kirkens søndre kapeller. Blandt skolens rektorer er Laurids Olufsen Kok, rektor fra 1666–73 (Dannevirke-sangens digter).

KALKMALERIERNE i centralhvælvingen er i dobbelt forstand centrale middelalderlige prydelser, afdækkede og restaurerede fra 1900–09 af maleren Mads Henriksen. Som de står nu, har de mødt den senere middelalders kirkegænger. Det østlige felt gengiver Kristus som himmelkongen og verdensbeherskeren, med evangeliebogen i den ene hånd og uddelende velsignelsen med den anden; Guds moder tilbeder sin søn.

Det søndre felt viser os Erik Plovpenning, tilbedt som helgen, malet lige over hans før omtalte oprindelige grav. Han sidder på en tronstol og har rigsæble og scepter. På hver side står to unge mænd ved foden af hans trone.

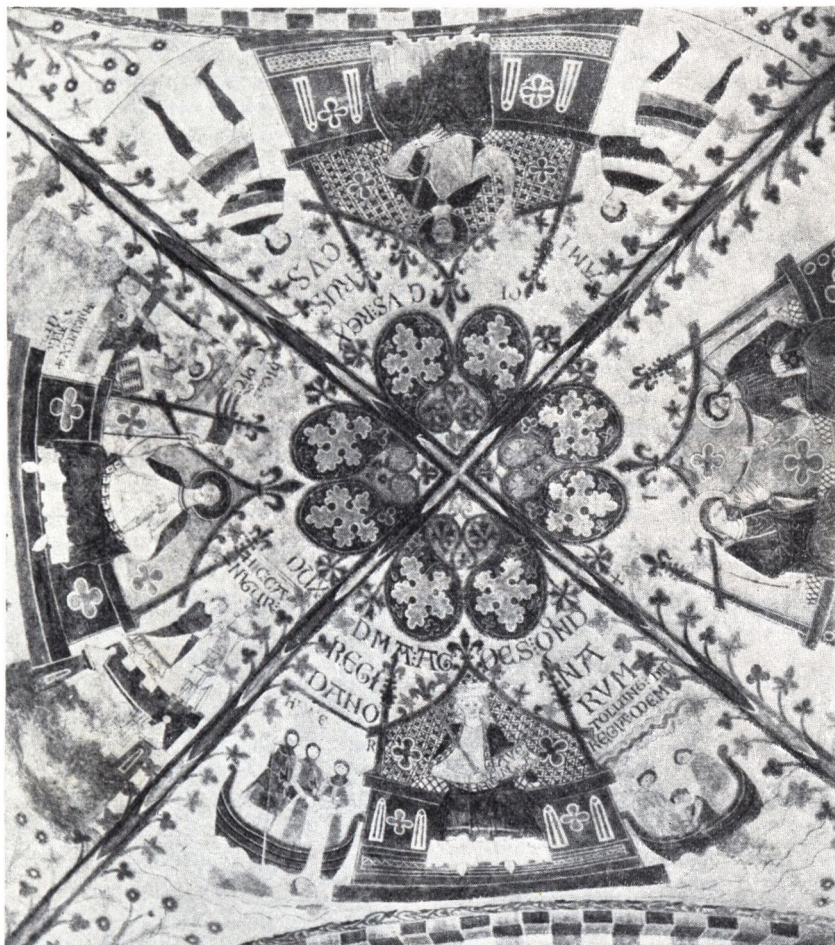
I det vestlige felt er Knud Lavard fremstillet som helgen med sejrspanen og opløftende velsignende hænder.

I det nordre felt dronning Agnes, Erik Glippings enke.

Småbillederne både i vest- og nordfeltet er illustrationer til det stærke indtryk, som Erik Plovpenning's mord på Slien har gjort på samtiden. Indskrifterne (latin) er alle meget tydelige og forklarer tildragelserne: 1) »Her spilles Brætspil«. 2) »Her føres Kongen bort fra Hytten« (d. e. huset i Slesvig, hvor overrumplingen fandt sted). 3) »Her synges« (messe); under dette billede knæler en konge i eller ved en kirke, hvor to hellige velsigner ham. Ved alle disse billeder antyder bølgelinier Sliens strøm. I nordfeltet fortsættes dramaets udvikling. De latinske indskrifter er, om end kun delvis bevarede, tydelige. Oversættelsen lyder: 4) »Her dræbes han« (kongen), og 5) »Her løfter de det kongelige Lig op« (fiskerne, der fandt det i Slien).

SØNDRE KORSARM. I gulvet 14 ligsten over adelige og borgerlige, der er begravet i kirken. Mellem disse ligsten er også en med en indhugget barneskikkelse. Den ligger over Preben Urnes grav. Preben Urne var søn af landsdommer Axel Urne (hvis skjold hænger i et af sidekapellerne) og fru Birgitte Gyldenstjerne. Han fødtes på Ringsted klostergård den 7. juli 1620 og døde samme steds den 17. februar 1621, altså godt et halvt år gammel. Det lille barns navn er på egen måde knyttet til kirken, idet hans forældre har skænket kirken to af dens hellige kar, nemlig kanden og oblatæskan, der bærer Axel Urne og hustrus navnetræk. Kanden er senere forbedret af mag. Blichfeldt, men æskan er uforandret. Gaven er fra 1624, det år, Axel Urne rejste fra Ringsted for at overtage et andet len.

På sydvæggen ligsten over Jacob Skave og hustru (ca. 1381), Jens Skave med hustru og søn (ca. 1500) og Herluf Skave med hustru (ca. 1500). På sidevæggen mindetavle over borgmester Claus Pawelz, Ringsted (ca. 1680), og på pillen ved opgangen til prædikestolen over sognepræst mag. Lemvigh († 1740).

Kalkmalerierne i centralhvælvingen

DE SØNDRE SIDEKAPELLER. I (c) er indrettet skriftestol. Der findes nu opstillet som alterbord en udskåret egetræskiste fra slutningen af det 16. århundrede, til hvilken pastor Fritz Lerche (tidligere kapellan ved kirken) har udskåret fodstykke og knæfald. På alterbordet et gammelt krucifiks, som stammer fra Nationalmuseet.

I (d) er kirkens museum. Her findes bl. a. den navnkundige »Ringsted-tavle«, der siden ca. år 1300 har været ophængt i kirken med en

fortegnelse over kongegravene i kirken, skrevet på pergament; den fortæller blandt andet følgende:

»Mod Øst (ø: øst for Valdemar den Unges grav) hviler den hellige Kong Erik, han, som blev myrdet og nedsænket i Slien Aar 1250. Ved Fødderne af den hellige Erik ligger Kong Erik, Søn af den i Finderup dræbte Kong Erik; ved hans venstre Side ligger hans Moder, Dronning Agnes, den i Viborg begravede Kong Eriks Hustru, men ved den samme Eriks Side ligger hans Hustru, Ingeborg, en Datter af den svenske Kong Magnus; og nær ved hende mod Sønden ligger hendes Broder, Birger, Konge af Sverige, og hos ham ligger hans Hustru, Margrethe, en Datter af fornævnte Kong Erik og Agnes«. — Og fortegnelsen slutter således: »Deres Sjæle hvile bestandig i Fred!«

Værdige minder fra kongegravene er således blypladen, der lå under Valdemar den Stores hoved, og som fortæller om kongens store gerninger. Oversættelsen er følgende: »Her hviler Dankongen Valdemar. Som den hellige Knuds Søn var han Slavernes første mægtige Betvinger, det fortrykte Fædrelands udmærkede Befrier, Fredens Genopretter og Bevarer. Han betvang lykkeligt Rygerne og var den første, der ødelagde deres Afgudsbilleder og omvendte dem til Christi Tro. Han var ogsaa den første, der af brændte Mursten opførte det Værn for hele Riget, som almindelig kaldes Dannevirke, og opbyggede en Borg paa Sprogø. Han døde efter Guds Byrd 1182 den 12. Maj i sin Regerings 26. Aar.« — Et stykke silketøj fra Valdemar Sejrs grav. — Dronning Berengarias og dronning Sofias kranier. Dronning Dagmars grav var næsten tom, dog fandtes der i eller ved den Dagmarkorset (nu Nationalmuseet). Alle gravene bar ved deres åbning vidnesbyrd om at være blevet forstyrrede. I Berengarias grav var hovedet skubbet til side, og på dets plads lå — en stor sten! Den eneste grav, der var helt urørt, var Valdemar den Stores; man kunne måle hans højde til 1,88 m.

Den 24. maj 1962 højtideligholdt en tusindtallig forsamling i Sct. Bendts kirke 750-års dagen for Dronning Dagmars gravlæggelse i kirken. Ved denne lejlighed overrakte »Købmand Niels Langes Mindelegat« en meget kostbar kopi af Dagmarkorset som gave til kirken. Højtideligheden overværedes bl. a. af den czekoslovakiske minister i Danmark, Hrsel.

Et meget fint stykke billedskærerarbejde (Christian den Tredjes og dronning Dorotheas våbener) var oprindelig dørfyldninger i sognepræstens skriftestol.

Oluf Mouridsens smukke, for sin tid meget karakteristiske sværd, der henlagdes på hans kiste ved hans død 1573.

Endvidere findes i museet det gamle kors, der stod på kirkens kullede tårn; levninger af Erik Plovpennings grav med teglstensoverbygning; forskellige stenfliser giver bidrag til forståelse af skiftende tiders udstyrelse af murværket m. m. De mange fliser i museumskapellet peger hen på den tid, da Ringsted var center for flisefabrikationen.

I museet findes en sjælden originaludgave af Christian den Tredjes

danske bibel fra 1550, skænket til kirken af kgl. vejer og måler C. P. Dyrhaage på kirkens 750 års dag den 25. juni 1920.

Efter at have gennemgået kapellerne (c) og (d) vil det være naturligt at se det søndre sideskib. Netop bag prædikestolen findes den gamle dør, der i sin tid forbandt kirken med klostret. Lidt til højre herfor finder man et marmorminde rejst over de i de slesvigske krige faldne soldater fra Ringsted by og landsogn med Mich. Rosings skønne vers:

»Græd ej for os, thi vi har været tro,
Guds Kys har lukket vore Vunder røde.
Men brister under Folket Haabets Bro,
og synker Dannebrog for Ørnens Klo,
da græde for de Levende de Døde.«

Det store dannebrogflag, der hænger på den vestlige endevæg af dette sideskib, stammer fra 700-års festen for Dannebrog, der fejredes i Sct. Bendts kirke i kongens og dronningens nærværelse. Ved en påfølgende folkefest, den største, der nogensinde er holdt i Ringsted, udkastedes fra flyvemaskine dette flag, der derefter af spejdere førtes til kirken.

Det smukke skib, der er udskåret af kaptajn Almsted, Korsør, er ligesom venteværelset i det vestlige fag af søndre sideskib (og præsteværelset bag alteret) skænket af »Købmand Langes Legat til Kirkens indre Udsmykning«.

Som afslutning på vandringen i kirken kan man slutte med at se

Gravstenen over Mourids Olufsen Krognos, samt hans moder og hustru.

Gravstenen over Oluf Mouridsen Krognos og Anna Hardenberg.

DE NORDØSTLIGE SIDEKAPELLER. I kapellet nærmest koret (b) findes ligstene over Anna Mouridsdatter Gyldenstjerne, Mourids Olufsen Krognos samt hans hustru Ellen Gøye – den største ligsten i Danmark, 4,10 m lang og 2,15 m bred – og over Oluf Mouridsen Krognos og hustru Anne Hardenberg.

Anne Hardenbergs navn er fortrinsvis kendt fra H. F. Ewalds historiske roman. Hun var som hofdame hos dronning Dorothea Frederik den Andens ungdomselskede, og det synes, som om Frederik den Anden har tænkt på at ophøje hende til dronning, hvad hun dog selv modsatte sig. Hendes historie er endnu ikke udredet. Et års tid efter, at Frederik den Anden havde fæstet Sofie af Mecklenborg til sin brud, ægtede Anne Hardenberg Oluf Mouridsen Krognos til Bregentved; han døde et halvt år efter brylluppet, og hun levede som enke på Bregentved indtil 15. februar 1589, da hun døde og begravedes i Sct. Bendts kirke. Hendes jordiske levninger hviler endnu i selve koret ved hendes mands side.

Samtlige ligstene, der nu er anbragt i sidekapellerne, har tidligere ligget over gravene i koret. Gravenes sted betegnes nu ved indmurede fliser.

I kapellerne (a) og (b) findes ophængt 37 skjolde med sjællandske landsdommers navne og våbenmærker. Kapellerne var i sin tid blevet nedbrudt, men rester af dem blev genfundet, og prof. Storck lod dem genopføre. I disse sidekapeller afholdtes tidligere Sjællands Landsting (se tavlen med digtet i nordre sideskib).

I kapellet (a) findes ligsten over Niels Pedersen Gyldenstjerne, Johan Bech til Førlev og Torben Oxe til Nielstrup, samt abbed Hans Mortensen (Johannes Martini).

Og inden man forlader kirken, ser man på væggen til højre for udgangen en ligsten over borgmester Mads Lauridsen (Danmarks største borgerlige gravsten).

SCT. BENDTS KIRKES SENERE HISTORIE. Kirkens genindvielse efter restaureringen 1899–1909 fandt sted den 21. marts 1909. Biskop Skat Rørdam foretog indvielsen.

1916 udførtes på bekostning af afd. statsråd Thor Langes enke et kalkmaleri af en knælende dronning Dagmar, malet af Joakim Skovgaard.

Dronning Dagmars grav er blevet et ejendommeligt bindeled mellem det danske og bøhmiske folk. Under et besøg den 30. juni 1909 nedlagde bøhmiske landsmænd en palmedekoration med signerede bånd på dronning Dagmars grav. Pastor Sustr talte. — Den 23. april 1924 fandt der en kirkekoncert sted, ved hvilken et damekor fra byen Nemesky Brod sang en række bøhmiske sange. — Den 17. september 1925 gæstede et større selskab af kommunalrepræsentanter fra tidligere czechoslovakiske byer kirken; borgmester Ulrich fra Königgrätz (Hradec Kralovè) holdt en bevæget hyldesttale til ære for Dagmars minde, hvorefter han knælende kyssede ligstenen.

September 1928 opsattes den czechoslovakiske mindetavle over dronning Dagmar i overværelse af 1200 mennesker og med tale af undervisningsminister Milan Hodza. Indskriften (på czechisk og dansk) lyder: »Fra czechisk Land kom Dronning Dagmar, bragte Fred til alle Fredløse, Frihed til dem i Lænker, og med sejrende Kærlighed vandt hun danske Hjærter. Fred, Frihed og Kærlighed skal hendes Minde altid forkynde til begge Nationer.«

Som tidligere nævnt afholdtes en smuk mindefest i kirken den 24. maj 1962, på 750-års dagen for Dronning Dagmars død. Ret ofte har kirken besøg af delegationer fra dronningens fædreland, hvor hendes minde stedse holdes højt i ære. Det er ret almindeligt, at små piger, der bæres til dåben ved døbefonten nær Dronning Dagmars grav, i en kæde om halsen bærer et lille sølv-Dagmarkors.

Kirkens omgivelser.

Uden for kirken var der tidligere kirkegård. Ved restaureringen er der foretaget meget betydelige afgravninger, såvel inde i som uden for kirken. På den plads, hvor den gamle klostergård har været (syd for kirken) findes den Bügelske familiegrav, et muret gravkammer i en høj.

Efter at Ringsted kommune i 1923 havde overtaget »Klostret«, skete der meget betydelige forandringer. Den hidtidige avlsgård nedbrødes. Hovedbygningen indrettedes til præstegård. Samtidig foretog man mod vest en udhugning af lunden, hvorved kirkens vestgavl blev frilagt.

I lunden findes enkelte murlevninger fra den gamle avlsgård, der i kloster- og kongetiden (indtil branden 1806) lå her. Den gamle klostergård, senere borggård, lå i en firkant syd for kirken. Ved gravning af grave er der fastslået betydelige bygningsrester under grønsværet.

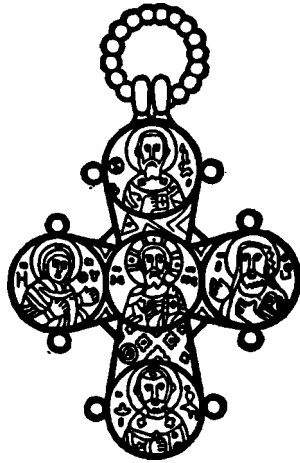
I lunden afslørede den 24. juli 1930 en af det sjællandske Venstre rejst mindsten for »den første bonde i kongens råd«, den tidligere landbrugsminister og formand i landstinget, Ole Hansen, Bringstrup.

Året 1936 rejstes tæt ved Ole Hansens minde en natursten for hjemstavnsforskeren, redaktør J. V. Christensen, med portrætmedaillon udført af prof. Utzon-Franck.

I årene 1934–35 foretoges den store frilæggelse mod øst. Det gamle rådhus og en del hæslige bygninger opført i halvfemserne nedbrødes, og pladsen foran kirken i forbindelse med den tidligere klosterhave blev udlagt til park med store plæner.

I den nordlige del af pladsen mod Sct. Bendtsgade kom det nye rådhus til at ligge. Det er bygget af røde sten med fladt kobbertag i en enkel, noget engelskpræget stil og opført af arkitekt Steen Eiler Rasmussen. Rådhusets gavl vender mod øst, og her ligger stadig de gamle tingsten.

Og her er opstillet, i smuk harmoni med rådhus og kirke, en herlig statue af Valdemar den Store, udført af billedhuggeren Johs. Bjerg. Den blev afsløret i overværelse af kong Christian X den 25. juni 1937 ved en højtidelighed, hvor bl. a. Ringsteds nu afdøde æresborger, professor Vilh. Andersen, talte. Statuen er bekostet af Carlsberg Fonden.

Dagmar Korset